

№ 137 (22346) 2021-рэ илъэс ШЭМБЭТ

БЭДЗЭОГЪУМ и 31-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

къыхэтыутыгъэхэр ыкІи нэмыкІ къэбархэр тисайт ижъугъотэщтых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ШышъхьэІум и 1-р – Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Маф

Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ фэші тышъуфэгушіо!

1998-рэ илъэсым шышъхьэlум и 1-м мэхьанэшхо зиІэ хъугъэ-шІагъэу щыІагъэр адыгэ лъэпкъым изыкІыныгъэ, зэдэІэпыІэжьыныгъэм ихэбзэ шІагъохэу ліэшіэгьубэ къызэпызычыгьэхэм ятамыгьэу хъугьэ.

Союзнэ республикэу щытыгъэ Югославием къитэджэгъэ заом имашІо къыхэкІыжьыгъэ адыгэхэм я Хэкужъ къызэрагъэзэжьыгъэм джыри зэ къыушыхьатыгъ ІэкІыб къэрал политикэ Іофхэм язэшІохын Урысые Федерацием теубытагъэ зыхэлъ екІолІакІэ зэрэфыријэр. Тичјыпјэгъухэу јэкјыбым щыпсэухэрэм яфитыныгъэхэмрэ яфедэхэмрэ къэухъумэгъэнхэр тикъэралыгъо иполитикэ илъэныкъо шъхьа взэм зэращыщыр джыри зэ ащ нафэ къышІыгъ.

ЗэкІэхэми яІэпыІэгъу ишІуагъэкІэ къэзыгъэзэжьыгъэхэр піэлъэ кіэкіым къыкіоці тищыіакіэ хэгьозагъэх, тиобществэ щыщ хъугъэх. Непэ гъэхъагъэ хэлъэу ахэр лъэныкъо зэфэшъхьафхэм ащэлажьэх: наукэм ыкІи спортым, республикэм иобщественнэ щы акіэ, гъэсэныгъэм, псауныгъэм икъэухъумэн ыкІи культурэм, джащ фэдэу Адыгеимрэ Урысыемрэ язэтегъэпсыхьан яІахь хашІыхьэ.

Хэкужъым къэзыгъэзэжьыхэрэр нахьыбэ зэрэхъущтхэм, цІыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэмэ къахэкІыгъэхэу Адыгеим щыпсэухэрэм яакъыл, ягуетыныгъэ, ячІыгу гупсэ шІулъэгьоу фыряІэр зэкІэми зэдытиунэу щытыр джыри нахь зэтегьэпсыхьагьэ хъунымкіэ льэпсэшіоу ренэу зэрэщытыщтым тицыхьэ телъ.

ТичІыпІэгъу лъапІэхэр, тыгу къыддеІэу зэкІэми тышъуфэлъаю псауныгъэ пытэ, насып, щыюжю шъуиІэнэу, Адыгеимрэ Урысыемрэ яфедэ зыхэлъ Іоф пстэуми гъэхъагъэхэр ащышъушІынхэу!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу, Урысые политикэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

ШыкІэпщынэр ыІыгъэу къешІэрэ пшъашъэр

Лыбзыу Шанрэ Джантийрэ Шам, Дамаскэ кънщыхъугъэх. Ахэм янэу Данэ Шагуджмэ ащыщ, ятэу Осамэ абдзах. 2013-рэ ильэсым хэкум къагъэзэжьыгъ. Унагъом иІэшъхьэтет ащ кІэщакІо фэхъугъ. Зэрэбынэу зыкъаІэти адыгэ чІыгум къэкІожьыгъэх, Мыекъуапэ псэупІэкІэ хахыгъ.

А уахътэм Шан илъэс 12, Джантий — илъэсибгъу, ашынахьыкlэу Натай — илъэсищ ныlэп аныбжьыгъэр. Хэт ышlэния ышырэ ышыпхъурэ — Шанрэ Джантийрэ творческэ зэхэт купэу «Ошъадэм» хэхьэрэ лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм яансамблэу «Бэгъэуджым» щыщ хъущтхэмэ... Шан шыкІэпщынэм къырегъаlо, ышнахьыкlэу Джантий Іэпэпщынэм, къамылым, пщынэм, шыкІэпщынэм. Сэнаущыгъэм икъэкІуапІэу афэхъугъэр искусствэхэмкІэ Адыгэ Республикэм иеджапІ у Лъэцэрыкъо Кимэ ыцІэ зыхьырэр ары. Ау лъэпкъ искусствэм ылъапсэ, Шан къызэриГорэмкІэ, янэшэу Шагудж Янал къыщежьэ — ар пщынау. «Янал пщынэм къыригъаlо зыхъукlэ, ащ тыкlэрысэу тедэІунэу тикІасэщтыгъ. Сянэ шыщирэ зы шыпхъурэ иІэх, сятэ ышыпхъуитІу Зэхэт Араб Эмиратым щэпсэух, ыш Германием щыІ», — elo Шан.

(Икіэух я 4-рэ нэкіуб. ит).

Адыгеим и Лышъхьэ гъэцэкІэжьынхэр зэрэкІохэрэм зыщигъэгъозагъ

Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат Мыекьопэ районым зыщэІэм кьэралыгьо программэу «Къуаджэхэм яхэхьоныгь» зыфигорэм игъэцэктэн зэрэкторэм зыщигъэгъозагъ.

Мы Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх федеральнэ инспектор шъхьа Ізу Сергей Дрокиныр, Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Геннадий Митрофановыр, Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шіэныгъэмрэкіэ иминистрэу КІэрэщэ Анзаур, Адыгэ Республикэм псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, ЖК-мкІэ ыкІи гьогу хъызмэтымкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Лафышъэ Рэмэзан, Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкІэ министрэ иапэрэ гуадзэу Сергей Шопиныр, Мыекъопэ районым ипащэу Олег Топоровыр.

Апэдэдэ зэкІолІагьэхэр псэупіэу Кужорскэм дэт кіэлэціыкІу ІыгьыпІэу N 37-р ары. Сабыи 140-рэ зычІэфэрэ ІыгъыпІэм иигъэкІотыгъэ гъэцэкІэжьын макІо. Подрядчикыр ООО-у «Газмонтаж» зыфиюрэр ары, Іофшіэнхэм сомэ миллион 16,3рэ фэдиз апэlухьащт.

Унашъхьэр ыкІи шъхьаныгъупчъэхэр, электричествэр зэрыкІорэр, гъэфэбэнымкІэ системэхэр зэблахъугъэх, джащ фэдэу унэ кіоці ыкіи унэ кіыбхэм Іофшіэн гъэнэфагъэхэр арашіы-

Республикэм и ЛІышъхьэ офшіэнхэр агъэпсынкіэнхэу, ау зэрищык агъэм тетэу, дэгъоу пшъэрылъэу яІэр зэшІуахын зэрэфаер теубытагъэ хэлъэу_ агуригъэІуагъ. ИщыкІагъэ хъумэ, псэольэшІхэм ахагьэхьонэу игьо афилъэгъугъ. Районым иадминистрацие кІэлэцІыкІухэу еджапІэм джыри мыкІохэрэр зыща-Іыгьхэм къыпэlулъ чlыпlэр зэтыригъэпсыхьанэу, екІолІапІэхэр Іэрыфэгъу ышІынхэу, транспортыр зыдэщытыщт чІыпІэри зэтырагъэпсыхьанэу пшъэрылъ фишІыгъ. Республикэм гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ кІэлэцІыкІу Іыгъыпіэр ыкіоціыкіэ зэрэзэтырагъэпсыхьащтым фэгъэзэгъэщт.

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

Адыгеим и ЛІышъхьэ гъэцэкІэжьынхэр зэрэкІохэрэм зыщигъэгъозагъ

Икізух).
«Джырэкіз щыіз шапхъэхэм атегъэпсыхьагъзу кіэлэціыкіухэм
япіункіз ыкіи яхэхъоныгъэкіз ящыкізгъз
амалхэр зэкіз агьотынхэ
фае. Джырэ уахътэм
диштэрэ, Іэрыфэгъоу
щыт оборудованиери
ящыкіагъ, сыда піомэ,
кіэлэціыкіухэм япсауныгъи ащ елъытыгъ»,

— къыІуагъ республикэм и Лышъхьэ.

Ащ нэужым КъумпІыл Мурат гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ район Гупчэу N 6-м щыІагъ, ари псэупІзу Кужорскэм дэт. Сомэ миллион 23,3-рэ мы учреждением игъэцэкІэжьын пае къыхагъэкІыгъ, подрядчикыр фирмэу «Газмонтаж» зыфиІорэр ары.

Гупчэм ІофшІэн гъэнэфагъэхэр щызэшІуахых, электричествэр зэрыкІорэр зэблахъугъ, унэр къэзыгъэфэбэрэ системэм зэхъокІыныгъэхэр фашІыгъэх, дэпкъхэр, джэхашъохэр, кІашъохэр агъэкІэжьыгъэх, унашъхьэм изы Іахь зэблахъугъ.

Республикэм и Лышъхьэ пшъэрылъ къыгъэуцугъ илъэсыкіэ еджэгъум ехъулізу гъэцэкіэжьынхэр аухынхэу. Муниципалитетым иадминистрациерэ министерствэмрэ еджапіэм къыпэјулъ чіыпіэр зэтырагъэпсыхьанэу, унэ кіоціхэм ящыкіэгьэ пкъыгъохэр арагъэуцонхэу, пщэрыхьапіэм пае оборудованиер къащэфынэу, классхэмыкіи кіэлэегъаджэхэм іоф зыщашіэрэ кабинетхэм мебелыр арагъэуцонау пшъэрылъ афишіыгъ.

«Социальнэ мэхьанэ зиІэ псэуалъэхэм ягъэцэкІэжьынрэ яшІынрэ япхыгъэ Іофыгъохэм лъэныкъо пстэуми такъыпкъырыкІызэ тякІолІэн фае. ЦІыфхэм яфэныкъоныгъэхэр зэрядгъэгьотыщтхэм, илъэс заулэ тешІэмэ къэдгъэзэжьынышъ, хэукъоныгьэу, щыкІагьэу тфэхъугъэхэр дгъэтэрэзыжьынхэ фаеу мыхъуным тынаІэ зэкІэми тетымыгьэт хъущтэп. Къоджэдэсхэри а Іофым къыхэжъугъэлажьэх, яшІошІхэри къыдэшъулъытэх. Сыда пІомэ, Іофэу зэшІотхырэ пстэу*ри ахэм апай»*, — къыкІигъэтхъыгъ КъумпІыл Мурат.

Станицэм щыпсэухэрэм республикэм и Лышъхьэ гущыlэгъу зафэхъум псым зэпыугъохэр

зэрэфэхъухэрэм зэригъэгумэкlыхэрэр къыраlуагъ.

Къумпіыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, а Іофыгъомкіэ Кужорскэм щыпсэухэрэм ялъзіу тхылъ заулэ къаіукіагъ, АР-м псэолъэшіынымкіэ и Министерствэрэ районым иадминистрациерэ къэралыгъо программэм хэлэжьэнхэм пае ищыкіэгъэ тхылъхэр Іоныгъом ыкіэм ехъулізу агъэхьазырынхэу ариіуагъ. Ащ дакіоу псыр зыпкъ итэу къакіо шіыгъэным иіоф амал зэриіэкіэ нахь піэлъэ кіэкіым къыкіоці зэшіохыгъэ хъунэу пшъэрылъ къафишіыгъ.

Станицэм дэт фельдшер-мамыку ІззапІэм изытет республикэм и ЛІышъхьэ зэригъэлъэгъугъ. Медицинэм ылъэныкъокіэ ціыфхэм яфэІо-фашІэхэр тэрэзэу зэшІохыгъэнхэм пае врачебнэ амбулаторие шІыгъэным иІофыгъо тэрэзэу зэхафынэу ЛІышъхьэм пшъэрылъ афишІыгъ.

Лышъхьэм псэупіэм иадминистрацие щыкіэгьэ заулэ фильэгьугь паркым изытет уигьэрэзэнэу зэрэщымытым фэгьэ-

хьыгьэу. Спортым фытегьэпсыхьэгьэ ыкіи джэгупіэ чіыпіэхэр, гьэпсэфыпіэ шъольырхэр укъэбзыгьэнхэмкіэ ведомствэ зэфэшъхьафхэм унашъохэр ащ афишіыгьэх.

Муниципальнэ ыкІи республикэ мылъкур шІогъэ икъу къытэу гъэфедагъэ зэрэмыхъурэмкІи щыкІагьэу афильэгьухэрэр КъумпІыл Мурат къыІуагъэх. ПсэупІэм иадминистрацие ипащэу Владимир Крюковым Кужорскэм игупчэ амыгъэкощырэ мылъкоу итым изытет уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр ыкІи ащкІэ ищыкІагъэр зэкІэ ашІэн зэрэфаер къыхигъэщыгъ. ИкІэухым республикэм и ЛІышъхьэ культурэм и Унэу мы псэупІэм дэтыр къыплъыхьагъ. НахьыбэрэмкІэ административнэ ыкІи хъызмэт гухэлъхэм апае ар зэрагьэфедэрэр. Унэр агьэцэкІэжьынэу ыкІи культурэм ылъэныкъокІэ пшъэрылъхэр зэрищыкІагъэм тетэу зэшІуахынхэу КъумпІыл Мурат афигъэпытагъ. Мыщ щыІэ тхылъеджапІэри модельнэ тхылъеджапІэ шІыжьыгьэн зэрэфаер къыкІигьэтхъыгь.

ЦІыфхэм ящыІакІэ нахьышІу шІыгъэныр

Адыгеим и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат лъэпкъ культурэмкіэ Гупчэу поселкэу Тульскэм дэтэу гьэцэкіэжьын Іофшіэнхэр зыщыкіорэм щыіагъ.

Программэу «Къуаджэхэм зэдиштэу хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэныр» зыфиІорэм тетэу а гухэлъхэм апае сомэ миллион 59,7-рэ къыхагъэкІыгъ, подряднэ организациер ООО-у «Агротрансыр» ары.

Гупчэм иунашъхьэ зэблахъугъ, унэкlоці Іофшіэнхэр агъэцэкіагъэх, электропроводкэр, вентиляциер зэблахъух, актовэ залым оборудованиякіэр чіагъэуцо.

Республикэм и Ліышъхьэ гъэцэкіэжын Іофшіэнхэр зэрэкіорэм нэіуасэ зыфишіыгь. Льэпкъ культурэмкіэ Гупчэр зэрэзэтегьэпсыхьагьэмкіэ, нэбгырэ 400-мэ ательытэгьэ залыр зэрэгьэпсыгьэмкіэ щыкіагьэ горэхэр афилъэгьугьэх.

«Джырэ шапхъэхэм адиштэрэ учреждениеу Гупчэр щытын, цыфхэмкіэ гуіэтыпіэн фае», — къыіуагъ Къумпіыл Мурат. Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ джащ фэдэу пшъэрылъ афишіыгъ лъэпкъ культурэмкіэ Гупчэм икинозал пае оборудование къащэфынэу, Гупчэм къыпэіулъ чіыпіэм изэтегъэпсыхьан агъэпсынкіэнэу.

Нэужым республикэм ипащэ район гупчэм ипаркэу агъэк экыльэм щы агъ. Цыфхэм щы эк этэрэз я экылым тегъэпсыхьэгъэ программэм къыдыхэлъытагъэу мыщ плиткэк этэм апк эгъэпсыгъэх, тет ысхьап эхэр щагъэпсыгъэх.

Мы мафэм Адыгеим и ЛІышъхьэ поселкэу Табачнэми щыІагъ, сабыибэ зэрыс унагъохэм мыщ чІыгу Іахьхэр къащаратыщтых. «Къуаджэхэм зэдиштэу хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэныр» зыфиІорэ программэм диштэу псэупІэхэм газрыкІуапІэмрэ псырыкІуапІэмрэ алъагъэІэсыщтых, гъогухэр агъэпсыщтых. А гухэлъхэм апае сомэ миллиони 168-м ехъу къыхагъэкІыгъ.

Къумпіыл Мурат Іофшіэнхэр зэрэкіорэм нэіуасэ зыфишіыгъ, псэолъэшіыныр зыщыкіорэ чіыпіэм транспортыр екіоліэнымкіэ пшъэрылъхэр фишіыгъэх. Джащ фэдэу псэолъэшіынымкіэ Министерствэм пшъэрылъ фашіыгъ чіыгу Іахьхэу унэхэр зыщашіыщтхэм фэдитіукіэ зарагъэушъом-

Нэужым республикэм ипащэ район бгъунэу, чІыгу Іахь 400-м ахэр нэгъэтчэм ипаркэу агъэкІэжыыгъэм щыІагъ. сыгъэнэу.

> Мыекъопэ районым иадминистрацие зэхэсыгъоу щыкІуагъэм мы районым зэрэщы агъэхэм ик эуххэм щатегущы агъэх. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет -Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ ліыкіоу ЮФО-м щыіэм иаппарат Адыгэ РеспубликэмкІэ ифедеральнэ инспектор шъхьа І Эу Сергей Дрокиныр, Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Геннадий Митрофановыр, министерствэхэм япащэхэр, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэмрэ районым инароднэ депутатхэм я Советрэ ядепутатхэр, къуаджэхэм япащэхэр.

> Іофтхьабзэр зыфэгъэхьыгъагъэр къэралыгъо программэу «Къуаджэхэм зэдиштэу хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэныр» зыфиІорэр Мыекъопэ районым зэрэщагъэцакІэрэр ары.

Зэхэсыгьом зэрэщыхагьэунэфыкіыгьэмкіэ, зигугъу къэтшіыгъэ къэралыгьо программэр Адыгеим щыгъэцэкіэгьэным пае 2021-рэ илъэсым сомэ миллиардрэ миллиони 154-рэ къыфыхагъэкіыгъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 393,5-р псэолъэ 11 Мыекъопэ районым щыгъэпсыгъэным е щыгъэцэкіэжьыгъэным апэlуагъэхьащт.

«Адыгеим непэ къэралыгъо программабэ щагъэцакіэ, ахэм зэу ащыщ «Къуаджэхэм зэдиштэу хэхъоныгъэ ягъэшіыгъэныр» зыфиюрэр. Республикэм исыд фэдэрэ чіыпіи ціыфхэм псэукіэ дэгъу щаряіэным тэркіэ мэхьанэшхо иі, а пшъэрылъым изэшіохынкіэ къэралыгъо программэм амалхэр къетых. Федеральнэ гупчэм ыпашъхьзкіэ пшъэрылъэу тиіэхэр дгъэцэкіэжынхэ, программэм къыдыхэлъытэгъэ іофтхьабзэхэм нахьыбэу шіуагъз къягъэтыгъэным тишъыпкъзу тыпылъын фае», — къыіуагъ Къумпіыл Мурат.

AP-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

АдыгабзэмкІэ тхылъхэр къыдагъэкІыщтых

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ ныдэлъфыбзэм изэгъэшІэн, икъэухъумэн лъэшэу ынаІэ тет. Мы лъэныкъомкІэ гъэхъэгъэшІухэр щыІэх. АдыгабзэмкІэ ыкІи адыгэ литературэмкІэ федеральнэ къэралыгъо гъэсэныгъэ шапхъэхэм яреестрэ гъэсэныгъэ программэр хэхьагь.

2020-рэ илъэсым ФГОС-м иреестрэ программих хэхьагь, ахэр адыгабзэмкІэ ыкІи адыгэ литературэмкІэ а 1-рэ классым къыщегъэжьагъэу я 11-м нэс зэреджэщтхэ тхылъхэр ары.

Мы программэхэм яльытыгьэу тхыльхэм якъыдэгъэкІын ыуж ихьагъэх. Тхылъхэм ямызакъоу, гъэсэныгъэ-методическэ комплекс, электроннэ тхылъхэр, кІэлэегъаджэхэм апае методическэ ІэпыІэгъухэр къыдагъэкІыщтых. Пэублэ классхэм апае тхылъхэр, электроннэ тхылъхэр, ІофшІэнхэр зыщагъэцэкІэщтхэ тетрадьхэр, кІэлэегъаджэм пае пособиехэр арагъэгъотыщтых.

УФ-м лъэпкъыбзэхэм якъэухъумэнкІэ ыкІи язэгьэшІэнкІэ Фондым зэхищэгьэ зэнэкъокъум 2021-рэ илъэсым имэлылъфэгъу мазэ АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ хэлэжьагъ. A 1 — 4-рэ классхэм ыкІи я 5 — 9-рэ классхэм ащеджэхэрэм апае агъэхьазырыгъэ гъэсэныгъэ-методическэ комплексхэу «Адыгабзэ» зыфиІохэрэм текІоныгъэ къыдахыгъ. ЫпэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ Фондым ахэм апэІухьанэу сомэ миллиони 8 къафитІупщыщт.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ къызэрэщаІуагъэмкІэ, республикэм къыщыдагъэкІырэ тхылъхэр федеральнэ переченым хагъэхьанхэр ары пшъэрылъ шъхьаlэр. 2022-рэ илъэсым ащ фэгъэхьыгъэ макетхэр агъэхьазырыщтых.

Джащ фэдэу «Литературное чтение на родном языке» зыфиюрэр а 1 — 4-рэ классхэм ыкІи «Родная литература» я 5 — 11-рэ классхэм апае зэхагъэуцох. Ащ пэІухьащт сомэ миллиони 8-р республикэ бюджетым къыхахыщт.

Къыхэгъэщыгъэн фае 2020-рэ илъэсым я 10 — 11-рэ классхэр зэреджэхэрэ «Адыгэ ныдэлъфыбзэр» федеральнэ переченым зэрэхэхьагьэр.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Урысые Федерацием и Президент и УКАЗ

Урысые Федерацием икъэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехьылІагъ

Мэкъу-мэщым ылъэныкъокІэ гъэхъагъэу иІэхэм ыкІи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриІэу Іоф зэришІэрэм апае щытхъуцІэу «Урысые Федерацием мэкъу-мэщымкіэ изаслуженнэ Іофыші» зыфиюрэр Токарский Вячеслав Федор ыкъом — пшъэдэк ыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Нива» зыфиІорэм итракторист-машинист фэгъэшъошэгъэнэу.

> Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН

Москва, Кремль бэдзэогъум и 2, 2021-рэ илъэс N 394

Урысые Федерацием и Президент и УКАЗ

Урысые Федерацием икъэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехьылаагъ

Мэкъу-мэщым ылъэныкъокІэ гъэхъагъэу яІэхэм ыкІи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряlэу loф зэрашlэрэм апае щытхъуцlэу «**Урысые Феде**рацием мэкъу-мэщымкіэ изаслуженнэ Іофыші» зыфиюрэр афэгъэ-

Демченко Григорий Владимир ыкъом – унэе предпринимателэу мэкъумэщышіэ хъызмэтшіапізу Малева Еленэ Владимир ыпхъур зипащэм имеханизатор;

Митрофанова Полинэ Александр ыпхъум – пшъэдэк ыжьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Зеленый дом» зыфиІорэм

Нэхэе Хьисэ Сэфэр ыкъом – пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Зеленый дом» зыфиІорэм исклад икладов-

Сидоренко Николай Николай ыкъом – унэе предпринимателэу – мэкъумэщышіэ хъызмэтшіапізу Бракъый Иляс Щамил ыкъор зипащэм

Тулпэрэ Къэплъан Абдулахь ыкъом – унэе предпринимателэу мэкъумэщышІэ хъызмэтшІапІэу Къэгъэзэжь Дарет Шумафэ ыпхъур зипащэм иветеринар врач шъхьаІ.

Урысые Федерацием и Президентзу Владимир ПУТИН Москва, Кремль

бэдзэогъум и 11, 2021-рэ илъэс

Урысые Федерацием и Президент и УКАЗ

Урысые Федерацием икъэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехьыліагъ

Мэкъу-мэщым ылъэныкъокІэ гъэхъагъэу яІэхэм ыкІи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряІзу Іоф зэрашІэрэм апае щытхъуцізу «Урысые Федерацием мэкъу-мэщымкіз изаслуженнэ Іофыші» зыфиюрэр афэгьэшьошэгъэнэу:

Артибулецкий Сергей Илья ыкъом – унэе предпринимателэу - мэкъумэщышіэ хъызмэтшіапізу Борзов Юрий Николай ыкъор зипащэм имеханизатор;

Датхъужъ Махьмуд Жорэ ыкъом – унэе предпринимателэу – мэкъумэщышІэ хъызмэтшІапІэу Абрэдж Махьмуд Ахьмэд ыкъор зипащэм имеханизатор;

Дзэукъожь Мухьамэд Къасим ыкъом – унэе предпринимателэу - мэкъумэщышІэ хъызмэтшІапІэм ипащэ:

Тхьаркъохъо Мухьарбый Аскэрбый ыкъом – унэе предпринимателым - мэкъумэщышІэ хъызмэтшІапІэу Зыхьэ Зураб Хьазрэтбый ыкъор зипащэм имеханизатор.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН

Москва, Кремль бэдзэогъум и 25-рэ, 2021-рэ илъэс

Зэфэхьысыжьхэр местыІшы

Шьольыр гьэІорышІэнымкІэ Гупчэу Адыгеим щыІэм республикэм щыпсэухэрэм къэбархэр аlэкlэгъэхьэгъэным епхыгъэ loфшlэныр бэдзэогьум льигьэкІотагь.

Мы мазэм кІуачІэ зиІэ хъугъэ хэбзэгъэуцугъэхэм афэгъэхьыгъэ материалхэр Гупчэм испециалистхэм къыхаутыгъэх, кІэлэцІыкІу гъэмэфэ лагерым кІохэрэм ащэфыгъэ путевкэм ыуасэ изы Іахь къызэкІагъэкІожьынымкІэ амалэу щыІэхэр къафаІотагъэх. Джащ фэдэу шъолъырым вакцинациер зэрэщык Іорэм, прививкэ зызщябгъэшІын плъэкІыщт чІыпІэхэр зыдэщыІэхэм къатегущыІа—

Бэдзэогъум шъолъыр гъэloрышІэнымкІэ Гупчэм нэбгырэ 3554-мэ зыкъыфагьэзагь. Ахэм ащыщэу 1442-мэ мы уахътэм Іоф адашІэ, адрэ 2112-р зэхафыгъэх. Ыпэрэ мазэм фэдэу цІыфхэр анахьэу зыгъэгумэкІыхэрэр псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым, псэуалъэхэм язэтегъэпсыхьан, гъогухэм ыкІи вакцинацием япхыгъэ Іофыгъохэр ары.

Анахь мэхьанэшхо зиІагьэхэм ащыщ Урысыем и ЛІыхъужъэу Владислав Долониным исаугъэт ихэку цыку къызэращэжыльэр. Ащкіэ яшіуагъэ къагъэкіуагъ шъолъыр гъэlорышlэнымкlэ Гупчэм, АР-м и ЛІышъхьэрэ иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие, Мыекъуапэ имэрие. Владислав Долониным

исаугъэт 2016-рэ илъэсым щагъэуцугъагъ къулыкъу зыщихьыгъэ Свердловскэ хэкум. Ау дзэ частыр зэрагъэкощыгъэм къыхэкІыкІэ ар нэмыкІ чІыпІэ ащэн фаеу хъугъэ.

Шъолъыр гъэІорышІэнымкІэ Гупчэу Адыгеим щыІэм ипащэу Къоджэшъэо Аскэр Мыекъопэ къэлэ администрацием ыкІи лІыхъужъым иблагъэхэм alyкІагъ. Ащ ыуж унашъо ашІыгъ Владислав зыщеджэгъэ Мыекъопэ гурыт еджапІэу N 3-м саугъэтыр щагъэуцужьынэу. Ащ QR-код хэтыщт, ар сканировать зыпшІыкІэ, Адыгеим икІэлэ пІугьэ ліыхъужъныгьэу зэрихьагъэм икъэбар зэбгъэшІэн плъэ-

Гупчэмрэ республикэм ивеуеїк еспинихпес едмехевтэмод Іоф зэдашІэ. БэмышІэу АР-м хэгъэгу кІоці Іофхэмкіэ иминистрэу Иван Бахиловымрэ Къоджэшъэо Казбекрэ ІофшІэгъу зэlукlэгъоу зэдыряlагъэм тапэкІэ лъэныкъохэм Іоф зэрэзэдашІэщтым щытегущыІагьэх, ащкіэ зэзэгьыныгьэ зэдашіыгь. Іофтхьабзэм хэлэжьагь республикэм ипэщагъэу, АР-м и МВД щызэхащэгъэ Общественнэ советым итхьаматэу, социологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу ТхьакІущынэ Аслъан.

Джащ фэдэу Мыекъуапэ Іоф щызышІэрэ гъэІорышІэкІо компаниехэм, псэупІэ инспекцием ыкІи общественнэ организациехэм зэпхыныгъэ адыряІэу зэдэлэжьэнхэу зэдаштагь. Социальнэ хъытыур ык/и платформэу «Госуслуги. Решаем вместе» зыфиlорэр къызфагъэфедэзэ закъыфэзгъэзэрэ цІыфхэм ягумэкІыгьохэр зэхэфыгьэнхэмкіэ ащ фэдэ екіоліакіэм мэхьанэшхо иІ. Ежь гъэІорышІэкІо компаниехэри мыш къыхэлэжьэнхэм фэхьазырых.

Адыгеим щыпсэухэрэм яІофыгьохэр псынкізу зэхэфыгьэнхэм Гупчэм ынаІэ тет. ГущыІэм пае, Еленовскэ къоджэ псэупІэм иадминистрацие шІыкІакІэм тетэу иІофшІэн зэхищэн амал иІэ хъугъэ. Ащ дэс цІыфхэм зэпхыныгъэ адыряІэным ыкІи мехнестыфехее дехостыфов афэшІ социальнэ хъытыум иамалхэр администрацием къызфигъэфедэнхэу ригъэжьагъ. ПсэупІэм дэсхэр анахьэу зыгьэгумэкІхэу къагъэнэфагъэр кІэлэцІыкІу джэгупІэр къэшІыхьэгъэныр ыкІи а чІыпІэр агъэкъэбзэныр ары. ЦІыфыбэ зыхэлэжьэгъэ шэмбэт шІыхьафым ишІуагъэкІэ а Іофыгъор зэхэфыгъэ

Адыгэкъалэ щыпсэурэ бзылъ-

Адыгэкъалэ иурамэу Советскэр зэтырагъэпсыхьагъ.

фыгъэми Гупчэм зыкъыфигъэзагъ. Урамэу Советскэм тротуарыкІэхэр щагъэпсыхэ зэхъум, автомобильхэм къызшагъэзэн алъэкІыщт чІыпІэхэр къагъэнэгъагъэх. Ащ къыхэкІыкІэ лъэс- асфальт атыралъхьагъ.

рыкІохэр гумэкІыгьо хэфагьэх. Адыгэкъалэ иадминистрацие къыхэлажьэзэ мы щыкlагъэр дэгьэзыжьыгьэ хъугьэ, лъэсрыкіо гьогум къыдэфэрэ чіыпіэхэм

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ лъэшэу гухэкІ щыхъоу Адыгэ Республикэм культурэмкІэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъеджапІэ» ипащэу Къыкъ Бэллэ Аслъан ыпхъум фэтхьаусыхэ ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъеджап в щылажьэхэрэр лъэшэу гухэк ащыхъоу япащэу Къыкъ Бэллэ Аслъан ыпхъум фэтхьаусыхэх ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» щылажьэхэрэр лъэшэу гухэк ащыхъоу республикэ гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» иредактор шъхьај Цундышк Зарэ Налбый ыпхъум фэтхьаусыхэх ятэжъ зэрэщымыІэжьым фэшІ.

Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ ехъул Гэу

ШыкІэпщынэр ыІыгъэу къешІэрэ пшъашъэр

(ИкІэух).

Адыгэхэр дунаим икъэралыгьо зэфэшъхьафхэм ащыпсэунхэу хъугъэ. Ау Хэкум иlаплl къифэжьыхэрэр, адыгэ джэны-

къом къыјутысхьажьхэрэм фэд.

«Сятэ Гъукіэ Замудин дэгъоу ышіэщтыгьэ, — къеіуатэ Ліыбзыу Шан. — Замудин ихьакіэщ зэгорэм сэри сыздищагь. Шыкіэп-

щынэр зэкіэм сшіогьэшіэгьоны хъугьэ, ащ къезгьэіоным сыкіэхьопсыщтыгьэ ыкіи ишіыкіэ псынкіэу къысіэкіэхьагь. А уахътэм Замудин икіэлэеджакіомэ ащыщэу Гъогьо Дамир тищысэтехыпіэу щытыгь».

ГъукІэ Замудин ихьакІэщ щызэхихырэ шыкІэпщынэ мэкъамэм Шан илъэпкъ кlyaчlэ къыгъэущыгъ, исэнаущыгъэ лъапсэ щидзыгъ. Ныдэлъфыбзэр янэрэ ятэрэ аlуалъхьагьэу зэш-зэшыпхъухэр адыгабзэкІэ яцІыкІугъом щегъэжьагъэу рэгущыІэх: «Тятэ ащ ынаІэ лъэшэу тетыгъ, тиунэ адыгабзэ нэмыкІкІэ тыщыгущыІэщтыгьэп. Ау Хэкум къызтэгьэзэжьым урысыбзэр зэдгъэшІэжьын фаеу хъугьэ. Къызэрэзгурымы охэрэм апэ сигъэщынэщтыгъэ. Нэужым урысыбзэр зэзгъэшІэн зэрэфаер къызгурыІуи, ар къызысіэкіахьэм нахь псынкі у пстэуми сагурыю ыкіи къызгурыloхэ хъугъэ».

Аузэ, шыкlэпщынэо lэпэlасэу Шан хъугъэ ыкlи Гъукlэ Замудин ихьатыркlэ творческэ зэхэт купэу «Ошъадэм» Едыдж Викторие ар ыштагъ. Лъэпкъ lэмэпсымэхэм яансамблэу «Бэгъэуджым» хигъэхьагъ. Илъэситlу тешlэшъ Шан ышэу Джанти ансамблэм аштэ. Ышырэ ышыпхъурэ «Ошъадэм» хэтхэу льэпкъ культурэм фэлажьэх. Купым игастрольхэр Зэхэт Араб Эмиратхэм защэкlом, ащ щыпсэурэ

шанрэ Джантийрэ ятэшыпхъухэр «Ошъадэм» къытыгъэ концертым щыгагъэх, ащыгушјукјыгъэх.

«Ансамблэм ренэу сызэрэхэмытышъущтыр къызгурэю, — ею Шан, — ащ къыхэк ру гурыт еджап р къызысэухым Адыгэ къэралыгъо университетым экономикэмк р ифакультет сыч р хьагъ, я 4-рэ курсым сынэсыгъ. Джантий я 9-рэ классым ыуж я 79-рэ Мыекъопэ къэралыгъо гуманитарнэ-техническэ колледжым ч р хьагъ, компьютернэ технологиехэмк р сэнэхьат зэрегъэгъоты. Нэужым университетым ч р хьажы в заурегъэгъоты.

Шанрэ Джантийрэ ныбжьыкіэх, гушІубзыух, ялэгъумэ адештэх, дахэх. «Ошъадэр» Москва зэкІом сырягъусэнэу хъугъэти, сакІырыплъыгъ. Ышырэ ышыпхъурэ ныбжьыкіэ шІыкіашІох, гъэсагъэх, пІуныгъэ икъу зэрарахьыліагъэр къахэщы.

Творческэ зэхэт купэу «Ошъадэм» ихудожественнэ пащэу, искусствэхэмкіэ Чэчэн Республикэм изаслуженнэ Іофышіэшхоу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Едыдж Викторие ыгъэуцугъэ убых къашъом хьалэмэтэу къызщыхэщырэ чіыпіэ иі. Къашъом ыгузэгу Ліыбзыу Шан зыхэс «Бэгъэудж» купэу сценэм ыкіыб щысхэм къахэкіышъ, шыкіэпщынэр зэриіыгъэу, мэкъамэр къыригъа- Іозэ, пчэгум къехьэ ыкіи ащ

къыдэшъо. Нэужым шыкІэпщынэри аретыжьышь, къашъом шъхьафитэу зыреты, дахэу, шіыкіашіоу, пчэгур ыіыгъэу Убых къашъор къегъэкІэракІэ. ШыкІэпщынэо пшъашъэм пстэуми шъхьэкlафэ рахы, шыкlэпщынэр ештэжьышъ, «Бэгъэудж» купым хэуцожьы. Гум анахь къинэрэр а едзыгъор ары, еплъыхэрэм сыдигъокІи а чІыпІэм Іэгутео макъэм зыкъыщырагъэІэты. Ежь Шан ащ фэдэу убых къашъом чІыпІэ щиубытэу къазэрэхэщырэм еплъыкІэу фыриІэмкІэ сызеупчІым иджэуап сыгу рихьыгъ: «Сырэпагэ ыкІи сигуап шыкІэпщынэр къашъом къызэрэщыхагьэщыгьэр. Ар сіыгъэу, ащ къезгъаіозэ пчэгум сыкъызихьэкІэ, ар цІыфхэм ясэгьэльэгьу, сэгьэльапІэ - «мары адыгэ мэкъамэр къэзытырэр, мары лъэпкъым идэхагъэ къызщежьэрэр» clopэм фэд».

Ары ыкіи зэрэщытыр. Къытхэхьажьырэ тилъэпкъэгъухэм къыздахьыжьырэ шіэныгъэм, хабзэм анэмыкіэу, Хэкум исхэр къырагъэкъужьых, тикультурэ зэдэтэіэты, хэхъоныгъэхэр зэдэтэшіых. Ліыбзыу Шанрэ Джантийрэ ягухэлъхэр къадэхьунау афэтэю, сэнаущыгъэ зыхэль ныбжьыкіэхэм Хэкум янасып щагъотынышъ, щыбэгъожьынхэу тафэлъаю.

ТЭУ Замир.

Зэзэгьыныгьэм зэдык**І**этхагьэх

Къэблэгъэрэ хэдзынхэр щынэгьончъэнхэмкlэ «Единэ Россием» къыхьыгъэ предложением политическэ партиитфымэ дырагъэштагъ. Ащ фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм партиехэм япащэхэр кlэтхагъэх.

ЛДПР-м, партиехэу «Родина», «Гражданская платформа», «Новые люди», «Зеленые» зыфиІохэрэм Роспотребнадзорым ыкІи шъолъырхэм яхэбзэ къулыкъухэм аштэгъэ санитар шапхъэхэр агъэцакІэхэзэ е в мехтшешьхеведев дехнывыех зэзэгьыгьэх. «Единэ Россием» и Генсовет и Секретарэу Андрей Турчак къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, политическэ партиеу къагъэлъагъорэм емылъытыгъэу, хэдзын кампанием хэлажьэхэрэм щынэгъончъэным ишапхъэхэр агъэцакІэхэзэ цІыфхэм япсауныгъэ къаухъумэн фае.

— Политикэм ылъэныкъокіэ еплъыкіэ, программэ зэфэшъхьафхэр тиіэх, ау зэкіэми тызэгъусэу тызыкъэралыгъу ыкіи

тызынарод. ЧІыпІэ къинэу тызэрытыр къыдэтлъытэзэ, санитар шапхъэхэм ягъэцэкІэнкІэ тицІыфхэм щысэ тафэхъун фае, къыІуагъ Андрей Турчак.

«Единэ Россием» къыхьыгьэ предложениер игъо дэдэу нэмык партиехэм япащэхэм алъытагь ык и ащ дырагъэштагь.

— Эпидемиологием ылъэныкъокіэ Іофхэм язытет зыщыкъин уахътэм мыщ фэдэ екіоліакіэм мэхьанэшхо иізу сэлъытэ. Непэ тиціыфхэр къэтыухъумэнхэм ыкіи санитар шапхъэхэр дгъэцэкіэнхэм зэкіэми тынаіэ тедгъэтын фае, — къыіуагъ «Единэ Россием и Ныбжьыкіэ гвардие» и Адыгэ шъолъыр къутамэ ипащэу, Мыекъуапэ идепутатэу Бэрзэдж Асыет.

мехнеатноатеныш дехнивать меть выправные выправный учить выправный выправны

япчъагъэ нахь макіэ шіыгъэныр, амал щыіэмэ, ахэр онлайн шіыкіэм тетэу регъэкіокіыгъэнхэр нахьышіу. Джащ фэдэу хэдзын кампанием хэлажьэхэрэм вакцинациер акlуным, санитар шапхъэхэр агъэцэкlэнхэм мэхьанэшхо иlэу алъытагъ.

Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ ехъул Гэу

«Сыдигьуи згъэзэжьынэу сыгу къихьагъэп»

ХыдзэлІ Абдулахь ІэкІыбым къикІыжьи, апэ Хэкужъым къэкІожьыгъэхэм ащыщ. Ар Стамбул къыщыхъугъ. КІалэр ныбжыкІагъ Адыгэ Хасэу къэлэшхом дэтым июфшіэн хэлажьэу зырегьажьэм. Адыгабзэр ышіэщтыгь, льэпкьым итарихь щыгьозагь, льэпкь зэхашІэм зыгу кьыІэтыгъэу, Хэкужъым зэрэкІожыщтым егупшысэрэ кІэлакІэхэм ащыщыгъ.

КІалэр янэжъ-ятэжъхэм адэжь гъэмафэрэ бэрэ Дюзджэ кІощтыгь. Ащ адыгэ ныбджэгъухэр щыриІагьэх. Уахътэ тешІи, Абдулахь лІыпкъым иуцуи, Хэкужъым къэкІожьынэу зытыреубытэм, а кІалэхэм ащыщхэр игъусэу къызэдэкІожьыгъэх.

Зэціыкіум Абдулахь адыгэ чІыгум исурэт бэрэ ыпашъхьэ къиуцоштыгъ. Ылъэгъугъэу щымытми, янэжъ-ятэжъхэм къыфаІотэгъэ къэбархэм къахихыгъэ сурэтхэр ары кlалэм ылъэгъущтыгъэхэр. Абдулахь непэ илъэс 57-рэ ыныбжь, къызегъэзэжьым 27-м итыгъ. Непэ Хэкужъым ащ унэгьо дахэ щишІагьэу мэпсэу. Ишъхьэгьусэу Линэ Сирием щыщ. ЕджапІэр къызеухым, 1986-рэ илъэсым Налщык щеджэнэу къэкІуагъ. Ау урысыбзэр зыщызэрагьэшІэрэ курсхэм Махачкала пшъашъэр агъэкІуагъ. Ащ илъэсрэ къызыщеджэ нэуж Налщык къэкІожьи Къэбэртэе-Бэлъкъар университетым имедицинэ факультет чІэхьагь, акушер-гинеколог сэнэхьатыр зэригъэгъо-

Ащ тетэу Тыркуем къикІыжьыгъэ Абдулахьрэ Сирием къикІыгъэ пшъашъэу Линэрэ псэогъу зэфэхъугъэх, хэкум унагъо щызэдашІагъ. Унэ щашІыгъ, пшъэшъэ дахэ апіугъ. Япшъашъэу Псэзанэ еджапІэр мыгьэ къыухыгь, дэгьоу еджагь.

Ары зыпкъ къикІыгьэр унагьом нэІуасэ сыфэхъунэу.

Абдулахь исэнэхьаткІэ экономист, Тыркуем зыщэпсэум коммерческэ фирмэхэм япащэу къыхэкІыгъ. Хэкум къызэкІожьым сыдрэ ІофшІэни зыщидзыягъэп.

— Урысыем а лъэхъаным зэхъокІыныгъэшхохэр щыкІощтыгъэх, — къејуатэ Абдулахь. — Хэкужъым къэдгъэзэжьынымкІэ а зэхъокІыныгъэхэм яшІуагъэ къэкІуагъ. КъэкІожьыным пылъ купэу Хасэм зэхищагъэм сыхэтыгъэшъ, сэшІэ а Іофыр псынкІзу зэрэщымытыгъэр. Тэ тызэрысыр капиталистическэ къэралыгъуагъ, Адыгэ хэкур зэрытыр социалистическэ хэгьэгугь. Ащ къэкІон-кІожьыныри, къэкІожьын Іофри къыгъэхьылъэщтыгъ. Ау «перестройкэм» пчъэхэр къытфызызэlуехыхэм, зыми темыгупшысэу тиІалъмэкъхэр къатштэхи, тыкъэкІожьыгъ. СыныбжьыкІагъ, мылъку зэјугъэкјагъи сијагъэп, щыІэныгъэр къызэрыкІоу щытыгъэп, ау сыдигъуи згъэзэжьынэу сыгу къихьагъэп.

ТыкъызэкІожьым совет хэгъэгур щыІэжьыгъэп, ау нэмыкІ къэралыгъуи агъэпсыгъагъэгоп. ЫпшъэкІэ къызэрэщысІуагъэу, мылъку угъоигъэ сиІэу сыкъэкІожьыгъагъэп, завод, фабрикэ Іоф щысшІэн, сыпсэун сыгу хэльыгь. Сэ сизэкъуагьэп, къэкІожьыгъэм инахьыбэр ащ фэдагъ. Ау Іофшіапіи щыіагъэп, тучанхэр нэкІыгьэх... Шъыпкъэ, сэ къин слъэгъугъэ сюмэ, тэрэз хъунэп, ныбджэгъухэр ренэу къыздеlагъэх, тыгу кlодыгъэп. Тыфаеу тыкъэкІожьыгъэти, дгъэ-

Тэ тизакъоп, тыкъызыдэкІожьыгъэ хэгъэгури къин хэтыгъ – лэжьапкІэр къатыщтыгъэп, ахъщэ уиІэкІи пщэфыщтыр щы-Іагьэп, ыпшъэкІэ къызэрэщыс-Іуагъэу, тучанхэр нэкІыгъэх. Арэу щытми, тыщыІэ, тыпсэу тшІоигъуагъ, сыдрэ ІофшІэни псэолъэшІыпІи, щэпІэ киоски тыушэтыгъэ, цІыф къызэрыкІохэм афэдэу тыщыІагъ. Аv а лъэхъаныр нахь гушІуагьоу сыгу къэкІыжьы. Нахь тхъэгъуагъэу къысшІошІы — цІыфхэр нахь зэпэгушІуатэщтыгьэх, нахь зэдеІэжьыщтыгъэх.

Хэтрэ унагьокІи сабыеу ащ къихъуагъэр зыдэкІощт еджапІэм икъыхэхын непэ Іоф къызэрыкІоу щытэп. Псэзанэ янэятэхэм заплъыхьагь, чІэупчІагьэхэти, Адыгэ республикэ гимназиер къыхахыгъ. Ащ адыгэ кІэлэцІыкІухэр бэу чІэс, къэкІожьыгъэхэм ясабыйхэм янахьыбэ дэдэри ащ щеджэ.

— Бзэри, хабзэри нахь ышІэных тІозэ, мы еджапІэр къыхэтхыгъ, — еІо Абдулахь. — КІэлэегьэджэ дэгьу дэди тытефагъ, ар Сапый Фатим ары. А

зэжьыныр тыгу къихьагъэп.

еджапІэм тызэрэкІуагъэмкІи, Фатимэ тызэрэтефагъэмкІи зы мафи тыкІэгъожьыгъэп — цІыф дэгъу, кІэлэегъэджэ Іуш, тиунагъокІэ тыфэраз.

Ежь Псэзани дэгъоу еджагъ, общественнэ Іофхэм ренэу ахэлажьэщтыгъ. ІэкІыб къэралыгъуабзэхэр зыщызэрагъашІэрэ еджапІэу Едыдж Мэмэт Мыекъуапэ къыщызэІуихыгъэм щеджагъ, ар къызэриухыгъэмкІэ Сертификат къыратыгъ. Псэзанэ олимпиадэхэм ренэу ахэлажьэщтыгь, апэрэ чІыпІэхэр къыхьыхэу хъугъэ. КВН-м игуапэу пшъашъэр хэтыгъ. Ащ фэдэу Налщык илъэс зэкІэлъыкІохэм адыгэ кІэлэеджакІохэм я КВН ар хэлэжьагь. Игуапэу а хъугъэ-шІагъэхэр пшъашъэм

Псэзанэ цыкіу дэдэу кіэлэцыкку къэшъокю ансамблэу «Мыекъуапэ инэфылъэхэр» зыфиІорэм ратыгьагь. Пшъэшъэжъыеу къэшъонэу фаер илъэсрэ ащ зэкІо нэуж къыхэкІыжьынэу тыриубытагъ. Янэ-ятэхэр ащ ушъхьагъоу иІэмкІэ зеупчІыхэм, ежь къэшъонэу зэрэфаер, ау макІэу къызэрэшъохэрэр ариГуагъ. Ны-тыхэми къагурыІуагъ кІэлэцІыкІу ансамблэм профессиональнэ къэшъуакІохэм якъэгъэхьазырын нахь ынаІэ зэрэтыригъэтырэр.

Уджыхъу Мариет зэхищэгъэ кІэлэцІыкІу коллективэу «Щыгъыжъый» зыфиlорэми Псэзанэ илъэсыбэрэ хэтыгъ. КІэлэцІыкІу купыр тэ тиреспубликэ имызакъоу, адыгэхэр зыщыпсэурэ хэгьэгухэм ащыІагь, ащызэльашІагъ. Арышъ, еджэным дакІоу пшъашъэм иакъыл, идунэееплъыкІэ зыгъэбаин лъэоянэхэр ыкІугъэх. Джы ыгукІэ къыхихыгьэ сэнэхьатыр зэригьэгьотыщт. ІэкІыб къэралыгъуабзэхэр зыщызэрагъашІэрэ факультетыр ары къыхихыгъэр. Бзэхэр зэригъэшІэнхэр пшъашъэм икІас. Ащ фэдэу непэ ащ инджылызыбзэр, тыркубзэр, адыгабзэр, урысыбзэр ыкІи арапыбзэр ешІэх. Бзэу пшІэрэ пэпчъ лъэпкъэу ар зыбзэм упэблагъэ, икультурэ, итарихъ ащыщ уешІы. Ары Псэзанэ бзэхэм язэгьэшІэн къызкlыхихыгъэу ыlорэр.

Пшъашъэм нахь ыгу рихьырэ цІыф шэнымкІэ сеупчІышъ, «ныбджэгъоу сиІэхэр яшэнкІэ зэфэдэхэп, ау сэ мэхьанэ зэстырэр шъыпкъагъэр, хьалэлыгъэр ыкІи цІыфым зыфаер ышіэу, ащ фэкіоныр ары», еіо Псэзанэ. Ащ фэдэ дунэететыкІэм фэзыгъэсагъэхэу ылъытэхэрэр янэ-ятэхэр, етІанэ икІэлэегъаджэхэр арых. Езыгъэджагъэхэм игуапэу ягугъу къешіы. Шъыпкъагъэри, зэфагъэри, гукІэгъури ахэм арепхы. Къызычіэкіыгъэ еджапіэр зэкіэми анахь дэгьоу ельытэ. Ар ренэу шІукІэ ыгу къызэрэкІыжьыщтыр къе о. Тэри пшъашъэм игухэлъхэр къыдэхъунхэу, насыпышІо хъунэу тыфэлъаlо.

Абдулахь иныбжьыкІэгъум хэкум къыщыхъунэу, щеджэнэу мыхъугъэми, ежь зыкІэхъопсыгъэр зэкІэри ипшъашъэ къызэрэдэхъурэм рыгушхоу

СИХЪУ Гощнагъу.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ къеты

ИІофшІэн зэфихьысыжьыгъ

AP-м хэгьэгу кloцl loфхэмкlэ и Министерствэ кощын loфхэмкlэ и подразделение 2021-рэ ильэсым имэзихэу пыкlыгьэм loфэу ышlагьэр зэфихьысыжыгь.

Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх ведомствэм иминистрэу Иван Бахиловыр, кощын ІофхэмкІэ къулыкъум ипащэу Андрей Скобченкэр, ащ игуадзэхэр, гъэІорышІапІэм иІофышІэхэр, кощын ІофхэмкІэ районхэм ащыІэ чІыпІэ подразделениехэм яІофышІэхэр.

Доклад къышіызэ, Скобченкэм къызэриіуагъэмкіэ, зытегущыіэхэрэ уахътэм къыхиубытэу яіофшіэнкіэ анахьэу анаіз зытырагъэтыгъэр ціыфхэм къэралыгъо фэіо-фашіэхэр икъоу афэгъэцэкіэгъэнхэрыкіи ар Іэрыфэгъу афэшіыгъэныр ары.

— Статистикэм укъыпкъырыкlымэ, мы илъэсым имэзихэу пыкlыгъэм республикэм щыпсэухэрэм ыкlи хьакlэхэм гъогогъу мин 70-м ехъоу фэlо-фашlэхэр афагъэцэкlагъэх. Ахэм ащыщэу мин 66-р физическэ лицэх, — къыlуагъ А. Скобченкэм.

Зэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъагъорэмкіэ, анахьыбэу агъэцэкіэрэ фэlофашіэхэр Урысыем иціыфхэр регистрацие шіыгъэнхэр, іэкіыб къэралыгъо

къикlыгъэхэр кощын lофхэмкlэ учетым хэгъэуцогъэнхэр, джащ фэдэу паспортхэм язэблэхъун.

Ахэм анэмыкізу гъзіорышіапізм икъулыкъушізхэм республикэ МВД-м иподразделениехэр ыкіи Адыгеим ихэбззухъумэкіо къулыкъухэр ягъусэхэу кощын іофхэм алъэныкъокіз хабзэр зыукъохэрэм якъыхэгъэщын епхыгъз іофтхьзбзэ зэхэубытагъэхэр зэхащэх.

— Къэралыгъо фэlo-фашlэхэм ягъэцэкlэн епхыгъэ lофыгъохэр пшъэрылъ шъхьаlэу гъэlорышlапlэм ыпашъхьэ итхэм ащыщ. Мы lофыгъом зэпыу имыlэу кощын lофхэмкlэ къулыкъум зыкъыфэзгъэзагъэхэм яфэlo-фашlэхэр игъом афагъэцэкlэнхэ фае, — къыlуагъ министрэу И. Бахиловым.

КІзухым министрэм гъэІорышІапІэм ипащэхэм анаІэ тыраригъэдзагъ яІофышІэхэм дисциплинэр ыкІи хабзэр амыукъоным лъыплъэгъэнхэу. Ащ нэмыкІзу тапэкІэ Іоф зыдашІэнэу щыт пшъэрылъ шъхьаІэхэр къыгъэуцугъэх.

Нэбгыри 9-мэ зэрар арихыгъ

Мэфищым къыкloцl республикэм игьогухэм хъугъэ-шlэгъи 7 къатехъухьагъ, нэбгыри 9-м шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ.

Бэдзэогъум и 19-м Мыекъуапэ гъогу хъугъэ-шlагъэу къыщыхъугъэм къыхэкlыкlэ лъэсрыкlом шъобжхэр тещагъэхэ хъугъэ. Зэрагъэунэфыгъэмкlэ, къалэм щыпсэурэ хъулъфыгъэу илъэс 73-рэ зыныбжым автомобилэу ВАЗ-р ыгъэlорышlэзэ гъогу зэпырыкlыпlэм дэжь къызщигъэзэщтым сакъыныгъэ къызхимыгъафэу илъэс 74-рэ зыныбжь лъэсрыкlор риутыгъ. Бзылъфыгъэм шъобжхэр тещагъэхэу сымэджэщым ащагъ.

Бэдзэогъум и 18-м Мыекъуапэ иурамэу Краснооктябрьскэм илъэс 24-рэ зыныбжь кlалэр иавтомобиль исэу къызэкlакlозэ кушъхьэфачъэм тесыгъэ Іэтахъоу илъэс 16 зыныбжьыр риутыгъ. Мы хъугъэ-шlагъэм къыхэкlыкlэ шъэожъыем шъобжхэр тещагъэхэу сымэджэщым нагъэсыгъ.

Мы мэфэ дэдэм, сыхьат заулэкlэ нахь пасэу, Кощхьэблэ районым иавтомобиль гъогу Іахьэу «Мыекъуапэ — Джаджэ

Бэдзэогъум и 19-м Мыекъуапэ — Псыбай — Зеленчукская — Карачаогу хъугъэ-шlагъэу къыщыхъугъэм евск» зыфиlорэм Краснодар краим щыщ хъулъфыгъэу илъэс 25-рэ зыныбжьыр щагъэхэ хъугъэ. Зэрагъэунэфыгъэм игъогу дэчъэхи, зэпыригъэзагъ. Мы э, къалэм щыпсэурэ хъулъфыгъэу уахътэм водителыр сымэджэщым чlэлъ.

Бэдзэогъум и 17-м Мыекъопэ районым иавтомобиль гъогоу «Гъозэрыплъ Яворова поляна» зыфиюрэм ия 10-рэ километрэ дэжь Краснодар краим щыпсэурэ хъулъфыгъэу илъэс 41-рэ зыныбжыыр ТэкТыб къэралым къыщашыгъэ машинэм исэу игъогу дэчъэхи, чъыгым еутэкТыгъ. Нэужым автомобилым машю къыкТани стыгъэ. Мы хъугъэшагъэм зыпари хэкТодагъэп.

Мы уахътэм ехъуліэу мы хъугъэ-шlагъэхэмкіэ уплъэкіунхэр макіох, ащ ыуж зэфэхьысыжьхэр ашіыщтых. Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкъушіэхэр водительхэм ыкіи лъэсрыкіохэм къяджэх гъогум сакъыныгъэ къыщызхагъэфэнэу, псынкіащэу земычъэнхэу, анахьэу пчыхьэ хэкіотагъэм.

Уголовнэ Іоф 11 къызэ**І**уахыгъ

ЯтІуанэрэу ешъуагъэу къаубытыгъэ водитель 11-мэ алъэныкъокІэ бэдзэогъу мазэм Адыгеим иполицие уголовнэ Іофхэр къызэІуихыгъэх.

Теуцожь районым игъогу-патруль къулыкъу иlофышlэхэм къулыкъур ахьызэ автомобилэу «Ладэм» икlуакlэ ашlотэрэзыгъэп. Полицием иlофышlэхэм машинэр къызагъэуцум, Адыгэкъалэ щыщэу илъэс 28-рэ зыныбжь водителыр ешъуагъэу рулым lycэу къычlэкlыгъ. Медицинэ уплъэкlунэу арагъэшlыгъэми ар къыушыхьатыжьыгъ.

Нэужым къызэрэнэфагъэмкІэ, ыпэкІи ешъуагъэу къагъэуцуи, административнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьыгъ.

Мыщ ыпэкіэ Теуцожь районым щыщэу илъэс 27-рэ зыныбжьым ылъэныкъокіэ уголовнэ Іоф къызэІуахыгъ. Чэщыр хэкіотагъэу автомобилэу ВАЗ-р къулы-

къушіэхэм къызагъэуцум водителым изекіокіэ-шіыкіэхэр ашіотэрэзыгъэп. Къызэрэчіэкіыгъэмкіэ, водителыр ешъуагъэу рулым Іусыгъ. Мыщ ыпэкіи ешъуагъэу къагъэуцуи, административнэ тазырыкіи уголовнэ іоф тыралъхьэгъагъ.

АР-м хэгъэгу кlоцl lофхэмкlэ и Министерствэ шъугу къегъэкlыжьы, Урысыем и Уголовнэ кодекс истатьяу 264-м иа 1-рэ lахь къызэригъэнафэрэмкlэ, ятlуанэрэу ешъуагъэу къагъзуцухэрэм илъэси 2-м нэс хьапс атыралъхьащт. Мы илъэсым бэдзэогъум аштэгъэ унэшъуакlэм къызэрэщиlорэмкlэ, илъэси 3-м нэс хьапс арагъэхьын алъэкlыщт.

Сурэттехынымк**І**э зэнэкъокъугъэх

Къэралыгъо автоинспекциер зызэхащагъэр ильэс 85-рэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэу мыгъэ сурэттехынымкlэ зэнэ-къокъу зэхащагъ.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх автоинспекцием иІофышІэхэр, сурэттеххэр, сурэттехыныр зикІасэхэр, джащ фэдэу гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ организациехэм ащеджэхэрэр.

Іофтхьабзэм хэлажьэхэрэр едзыгъуи 5-кІэ зэнэкъокъугъэх.

- «Къэралыгъо автоинспекциер: блэкlыгъэр, мы уахътэр ыкlи къэкlощт уахътэр»;
  - «Тигъогухэр»;
- «Къэралыгъо автоинспекцием июфышlэхэр» ;
- «КІэлэцІыкІухэм ящыІэныгъэ къэшъуухъум»;
- «Гъогурык Іоныр щынэгъончъэу щытыныр сэмэркъэу шъуашэ и Іэу».

Зэнэкъокъур едзыгъуитюу кіуагъэ шъолъыр ыкіи федеральнэ мэхьанэ яізу. Федеральнэ зэнэкъокъум тикъэралыгъо ишъолъыр 85-мэ ащыпсэухэрэм яюфшіэгъэ 500 фэдиз къырахыліагъ.

Анахыыбэу ІофшІэн зыдагьэхыыгьэ едзыгьор «КІэлэцІыкІухэм ящыІэныгьэ къэшъуухъум» зыфиюрэр ары. Зэкіэмкіи ащ Іофшіэгъэ 2076-рэ къырахыліагъ. деlпыр еденовти еденовти имотивнет имотивность имотивность имотивность и имотивность къыдихыгъ гъэсэныгъэ тедзэ зыщызэрагъэгъотырэ гупчэу Мыекъуапэ дэтым икІэлэегъаджэу Елена Зезюкинам. Шъугу къэдгъэкІыжьын, ар ныбжьыкІэ инспекторхэм якомандэ ипащ, республикэ зэнэкъокъоу «Безопасное колесо-2019» зыфиюрэм текюныгъэ къыщыдихыгъ ыкІи Урысые зэнэкъокъум Адыгеир къышигъэлъэгъуагъ. Къалэу Казань щыкІогьэ Іофтхьабзэм я 3-рэ чІыпІэр къыщыфагьэшъошагь.

Ащ нэмыкlэу, Елена Зезюкинам АР-м Къэралыгъо Совет — Хасэм рэзэныгъэ тхылъ къыфигъэшъошагъ.

> Къэзыгъэхьазырыгъэр КІАРЭ Фатим.

7

Къэралыгъо премие къыфагъэшъошэнэу къагъэлъагъохэрэр

Сыд щыІэр тыгьэм иадырабгьу?

Филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу ЩэшІэ Щамсэт истатьяу «Шъхьафит гупшысакІ» зыфиІорэм тхылъыр къызэІуехы. ХэшыпыкІыгъэ уси 145-рэ ащ къыкІэлъэкІо. А. С. Пушкиным усэкІэ тхыгъэ итрагедие цІыкІухэм ащыщхэу «Тэлаом щыешхэ-ешъу», «Мыжъо хьакІ» зыфиІохэрэр МулиІэт зэридзэкІыгъэхэу тхылъым къыдэхьагъэх.

Сыд щыІэр тыгъэм иадырабгъу? Илъэс минхэм ціыфлъэпкъыр а упчІэм иджэуап лъыхъугъ. Чіыгумрэ Тыгъэмрэ зыщызэпхыгъэ Дунаеу тызтетым фэшъхьафэу «Галактикэмэ ятіокіэшхохэу пшэхъуацэу жъуагъохэр зыщилъэсхэрэр» зэрэщыІэр зэригъэшІагъ. Чіыгур къэзыгъэнэфрэ Тыгъэм иадырабгъу щыІэ Дунайхэм сыд аушъэфрэр? Шіункіа, нэфына, мафа е мыгъуа ахэм якіурэ гъогухэр? Усакіом еіо «космос чъыІэм итіуакіэхэр», «уахътэм икіодыпіэхэу чіз зимыІэхэр» тыгъэм иадырабгъу щыІэхэу.

«Жьы къабзэу дгъэк одрэм ыуасэ космос чыжьэм идгъотэщтэу» тызэрэгугъэрэр шюмытэрэзэу, тысакъынэу, тигушхуагъи т од том од тигушхуагъи и од тигушхуагъя и од ти

Укъеплъымэ ыбгъукІэ чІыгу балконыр лъагэ, ЦІыф лъэпкъэу тетым

иакъыл махэ... — e/o. Вселеннэм ихы куу тыщесынэу Мы къухьэ закъор ары тэдкіи тиіэр, Ау джыри тэ тэгугъэ тышэсынэу, Пэмыкіы къухьэ тшіынэуи тэгуіэ.

Тызтет дунаим тыхэзэгъэшъурэп, ау зыщыщ тымышІэрэ нэмыкІ Чыжьэхэм такІэхъопсы. Тщыгъупшэжьыгъэ фэдэу тызфимыт кІуачІэхэр зэрэщыІэр, гугъэхэр ІэнэкІэу ахэм къызэрагъанэрэр:

Пчэдыжьым зэlуахрэ къэлэпчъэ плъыжьыр Тыгъэкъохьагъум къызэфашlыжьы.

ЧІыгур илэгъоу, ишъэфэгъоу, анахь пэблэгъэ цІыфым зэрэфыщытыпхъэм фэдэу псэкІэ дэпсалъэ: «отхъа, хьаумэ унасыпынчъа?» — ыгу фэгъоу еупчІы.

ЗэльашІэрэ усакІоу Емыжэ МулиІэт иусэ тхыльэу «Тыгьэм иадырабгьу» (Мыекьуапэ, 2019) литературэмкІэ Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо премие кІэдэурэ зэнэкьокьум хэлэжьапхьэу ыцІэ кьыраІуагь.

Мы жьогьошютэу къыбгоюкагъэмэ уакъызфыхэщрэр Сыд гугъэ шагъо пая?

Сыд гугъэ шіагъо пая? Уигъусэ нэфмэ яшъофы нэкіхэр къызыфэзэщрэр Уиошіуа е уихыуая?

А ныбджэгъугъэ гукІэгъур къыхэщэу нэмыкІ усэми щетхы:

іэмыкі усэми щетхы:

Уигъогу мэфэнэу сэлъаю, Чіыгу,
Егъашіэм уигъогу щыіэнэу...

Гъунэнчъэр къины. Тыщымы южьэу гъунэнчъэм тыкъик мэ Тпсэмэ гъэпсэфыгъо тюку щагьотынэу щэрэ мы

ЧІыгур. Теты зэпытмэ дунэе нэфынэм уилъагъо

Дэгъу... Дэгъу.

Усэ сатырэхэр зэрэзэтыригъэкlотрэм мэхьанэ иl: гумэкlхэр гупшысэ кlыхьэхэшъ, а зы сатырым щеугъоих; гугъэхэр — нэпlэхъых, ягъашlэ нэфми, кlэкlыхэшъ, гущыlэ закъохэр сатырэ екъух.

Мулиlэт иусэ анахь лъэшмэ ащыщ «Гузэжьогъу» ыlозэ къыригъажьэрэр. Едзыгъуий хъурэ усэр зы псэичъыгъо фэдиз. Едзыгъо пэпчъ «Гузэжъогъу!» elo. Адыгэ лъэпкъыр зэкlодылlэгъэ Кавказ зэо мэхъаджэу лlэшlэгъу псау зикlыхьэгъагъэм игузэжъогъу нэкlубгъохэр усэм зэпишlагъэх.

Гузэжьогъу. Сэрымэфэшхор хыормэ дахьые, рахьыхы.

Нэкухэр нэпсы-лъэбанэх, Зэранэкірэ чіыгум нэплъэгъу кіыхьэхэр лъэбанэх.

Гузэжъогъу.
Хьадэхэр хыч!эм пащыхьажьых.
Хэкужъы хъугъэ адыгэ яжьэр
ыгъэутысэу жьыбгъэм,
Аужрэ нэплъэгъум ик!ыхьагъэ огур
ыбгъэу бэрэ джыри хыое пщэсмэ
Къырахьак!ын гузэжъогъу.

УсакІом ынэхэмкІэ ылъэгъугъэу, ыгукІэ ыщэчыгъэ фэд а гузэжъогъухэр. Адыгэм ышъхьэ къырыкІуагъэм щымыгъуазэми, мы усэ закъомкІэ зэхишІэщт адыгэ дунаир зэхэзыкъутэгъэ гузэжъогъухэм акІуачІэ. Илъэсишъэрэ тІокІищрэ тешІэжьыгъэми, адыгэ гузэжъогъум илъэужхэр хы ШІуцІэм иорхэм джыри зэрахьэу усэм къыпшІуегъэшІы.

Емыжэ Мулиlэт къырыпшlэжьэу иусэхэм къэlокlэ хьалэмэтхэр ахэтых. Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим къыхэхыгъэ пкъыгъохэр ежь игъашlэ щыщхэу, иуцогъу-гущыlэгъухэу, игупсэхэу къыпщегъэхъу. Огур, шъофыр, мазэр, тыгъэр,

чІыгур, гъогур, псыхъор, къушъхьэр, пчыхьэр, нэфыр, шІункІыр — гущыІэ пІонэкІхэр къаришІэкІхэу мыхэр ыгъэбыбатэхэрэп. Мыхэм цІыфым фэдэу псэ апыт, гухъыегъухэм ахэшІагъэх, псэ ичъыгьохэм адэмахъэх. Зыми имынэІуасэхэу, моу джыдэдэм дунаим къытехьэгъэ къодыех понэу, тшіэжьырэ пкъыгьохэм ямыхэбзэ шІагьохэр ятэльэгьулІэх: бгыхэр къиугъэу мэуалъэх, тыгъэм дышъэ Іуданэр дышъэ мастэм къыреу, мазэм лъапцІэ зишІи къыхэхьагьэу псым къыслъэкІо, огум ыкІэ мэбыбатэ, къещхыщтым фэд дышъэ ощххэр, къесыщтым фэд дэнэ осхэр; мэзагьоу хатэмэ къащиугъэм тхьапэмэ ашъо ехъожьы — усэ сатырэ пэпчъ — сурэт, ямышІыкІэу гъэпсыгъэу. Поэзие лъагэм изы тамыгъэх ахэр.

Джаущтэу Емыжэ МулиІэт «тыгъэм иадырабгъоу» ылъытэрэр зэм мы Дунаишхоу тызтетыр зэжъу тщызыгъэхъурэ пкъыгъу, зэм нэфыр — шІункІым, мафэр — чэщым языбгъоу зэрэщытым итамыгъ.

Упчlэрэп усакlор «Сыд ыушъэфрэр тыгъэм иадырабгъоу тымылъэгъурэм» ыloy. Упчlэрэп. Мэлъыхъо. Иусэ пэпчъи джэуапым ычlыпl.

Усэныр тхьэльэlумэ къатекlыгъ... Псэм итехьагъу,

мэзахэм итекІыгъу, —

ею, а зы такъикъэу усэ лъагэм иуахътэ къызщысрэм илъэпlагъэ тхьэлъэlум фегъадэ. Джащыгъум «псэм итетыгъу», ею. Сыд фэдизэу гумэкlми, псэр — тыгъэм ыгупэ нахь, иадырабгъоп. Мэзахэр егъэфэхы ащ къыпихрэ нэфым. Усакlом псэкlэ дунаир елъэгъу. Ары кlyaчlэ къезытрэр.

Шіункіым къыхэкізу, Шіункіым екіужьрэ гъогум Ренэу изакъоу

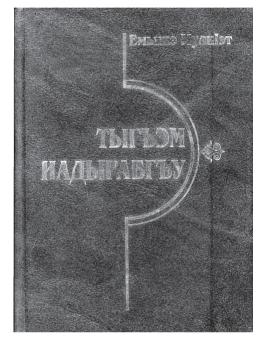
Нэфынэр зэрэтетым фэдэу Гугъэшхор ренэу игъэтзэ шlы къин гузэгум,

зэрэшъхьафитэу. Люныгъэ июп Шіункіышхом, ыныбжь гъунэнчъэ,

Ау ыгу рехьы Нэфынэр Іутмэ ипчъэ.

Зэрэкючіэшхоу, зэрэинэу,

Зыгорэм еушъыи фэд усакlор, ау нахьыбэр ышъхьэ феlожьы — зыригъасэ шlоигъу рэхьатыгъом, гукlодхэм защидзые шlоигъу. Ау ащыщ гори lyкlотрэп, кlодрэп. Къинри гушlуагъори зэгъусэх, нэфымрэ шlункlымрэ афэдэу ыгу зэlэпахы. Гъогупэ пэпчъ къыдытетых, хэдэгъу рамыгъафэу. Щэчалъэм ит фэд усакlор. Ау зэпlэ-зэрытэп. Зэм дехьые, зэм рехьыхы. Дунэе къинхэу цlыфлъэпкъыр егъашlэм зыгъэгумэкlхэрэри, псэм,

гум якъиныгъохэу хэкІыпІэ зыфимыгъотхэрэри зэлэгъу фэдэх — яонтэгъугъэ зэщиз. УсакІом ыгу закъу ащ щыгъуазэр.

Сыд къысапіомэ пшіоигъу Пчыхьэ нагъу, Мэзэ нэгоу укъысэплъы, — мэупчіэ усакіор.

Учъы ыгьэу гущы ацэ С эпызыгь, Жьыбгьэ тамэм ар тефагьа? Сыд къысапюмэ пшю игьор, Пчыхьэ нагьу, Рэхьатыгьор сыукъуагьа?

Пчыхьэ рэхьат. Мазэм из. Зи къэмыхъугъэм фэд. Ау гур ныкъо. Тхыпхъэ фэд усэр. Уемыжэгъахэу нэкур нэпс пъакъом къегъэупсапсэ. Ау гур ыфызрэп ащ. ГумэкІхэр пшъхьаригъэкІотэу нэпІэхъым фэдэу нэшхъэигъо ІэшІу горэ псэм къынэсы.

Джащ фэдэх Мулиlэт иусэхэр — бэшlагъэу тшlэрэ пкъыгъохэм джынэс тымышlэгъэ лъэныкъохэр къахегъэщых. Апэрэу гум къечъэгъэ зэхашlэхэр гущыlэ къызэрыкlохэм ахехъыкlых. Гупшысэу а зэкlэ къезыщэжьагъэр занкlэп. Гъэбылъыгъэ. Усэм щыткlугъ. Гухъыегъухэр кlэухым зэкlеугъоежьых. О пшъхьэ къырыкlуагъэу а зэпстэур, угу ихъыкlыгъэу, о закъом къыбгурыlуагъэу пшlошъ егъэхъу.

Емыжэ МулиІэт усэ тхылъ пчъагъэу къыдигъэкІыгъэ пэпчъ гъашІэм изы Іахь гор, изы нэплъэгъу, изы къэгъэзэгъу, изы шІулъэгъу — «амытыгъэхэ Іэужэу гум къинэжьыгъэу...»

ЦІыфхэм бэшІагьэу фагъэшъошагъ усакІом льэгэпІэ шъхьаф. «Тыгъэм иадырабгъу» зыфиІорэ усэ тхылъыми къылэжьыгъ Къэралыгъо премие. Ащ изэнэкъокъу хэлажьэмэ игъоу мы тхылъыр къэзыгъэлъэгъуагъэхэм адесэгъаштэ, сыгу къыздеІэу «тхьашъуегъэпсэу» ясэІо.

УНЭРЭКЪО Рай.

Филологие шіэныгъэхэмкіэ доктор, профессор.

Атлетикэ онтэгъур

ТиныбжыкІэхэм медалитІу къахьыгъ

Атлетикэ онтэгъумкІэ Урысыем иныбжыкІэхэм ягъэмэфэ спартакиадэ Краснодар краим и Анэпэ район ит псэупІэу Сукко щэкІо.

Зэнэкъокъум ифинал ихьагъэх ыкІи зэрифэшъуашэу зыкъагъэлъэгъуагъ Адыгеим испортсмен ныбжыыкІэхэу Бзэсэжъ Аслъан, Хъыщт Хьазрэтбый ыкІи Олег Соколовым.

Килограмм 67-рэ къэзыщэчыхэрэм якуп хэтыгъэ Бзэсэжъ Аслъан дышъэ медаль къыхьыгъ. Хъыщт Хьазрэтбый ящэнэрэ чІыпІэр къыдихыгъ. Спортсменхэр зэнэкъокъум фэзыгъэхьазырыгъэхэр тренерхэу Сихъу Аслъанрэ Хьакурынэ Руслъанрэ.

Атлетикэ онтэгъумкІэ ятфэнэрэ гъэмэфэ спартакиадэр мэфихрэ кІуагъэ, къэралыгъом испортсмен шъищ фэдиз хэлэжьагъ.

Тиныбжык Іэхэм тафэгушІо, тапэкІи гъэхъэгъэшІухэр ашІынхэу афэтэІо.

Хьыкум приставхэм къаты

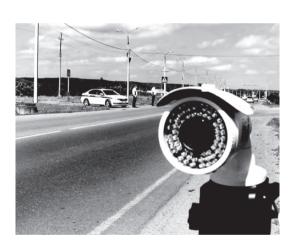
Сомэ мини 150-м ехъу къапщыныгъ

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгеимкіэ и Гъэlорышіапіэ и Мыекъопэ къэлэ отделрэ гъогурыкіоныр щынэгъончъэнымкіэ Къэралыгъо автоинспекциемрэ якъулыкъушіэхэм видеолъыплъэным иамалхэр къызфагъэфедэзэ мы мафэхэм Іофтхьабзэ рагъэкіокіыгъ.

Машинэр зезыфэхэрэм тазырхэмкіэ, хэбзэіахьхэмкіэ ыкіи нэмыкі тынхэмкіэ чіыфэу ателъыр игъом къапщыныжьын зэрэфаер джыри зэ агу къагъэкіыжьыгь.

Іофтхьабзэр окіофэ чіыфэ зытель нэбгыри 10-м ехъумэ сомэ мини 150-рэ къызэкіагъэкіожьыгъ. Автомобилист 12-мэ ятранспорт арест тыралъхьагъ. Піалъэу афагъэнэфагъэм ехъулІэу чІыфэр къызамыпщыныжькІэ ямашинэхэр ащэщтых.

ЧІыфэ шъутелъмэ е нэмыкі къэбар зэжьугьашіэ шъушіоигьомэ хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгеимкіэ и Гъэ-Іорышіапіэ иофициальнэ сайтэу «r01.fssp. gov.ru» зыфиіорэм иамалхэр къызфэжъугьэфедэн шъулъэкіыщт.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгеимкіэ и Гъэіорышіапіэ ипресс-къулыкъу

Кушъхьэфэчъэ спортыр

ГъэхъэгъэшІухэр яІэх

Кушъхьэфэчьэ спортымкІэ пшъашъэхэм азыфагу къэралыгъом ичемпионат, урысые зэнэкъокъухэр къалэу Хабаровскэ щыкІуагъэх.

Илъэс 17 — 18 зыныбжьыхэм азыфагу щыкlогъэ зэнэкъокъум ятlонэрэ чlыпlэр къыщыдихыгъ кушъхьэфэчъэ спортымкlэ республикэ спорт еджапlэм зыщызыгъэсэрэ Кристина Новиковам.

Мыщ ыпэкІэ бзылъфыгъэхэм азыфагу щызэхащэгъэ зэнэкъокъум республикэм щыщ Гюнель Мехтиевам апэрэ чІыпІэр къыщыдихыгъ, ятІонэрэ хъугъэ Елизавета Арчибасовар.

Ныбжьыкlэхэм якуп хахьэхэрэм язэнэкъокъу дышъэ къыщыдихыгъ Санкт-Петербург щыщ Дарья Ворошиловам, Адыгеим испортсменкэу Анастасия Могилевскаям ятlонэрэ чlыпlэр къыхьыгъ.

Зэнэкъокъухэм яедзыгъо зэфэшъхьафхэм очко пчъагъэу ащырагъэкъугъэм елъытыгъэу анахь дэгъоу зыкъэзгъэлъэгьогъэ спортсменкэхэр къэнэфагъэх. Бзылъфыгъэхэмкіэ апэрэ чіыпіэр къыдэзыхыгъэр

Санкт-Петербург щыщ Галина Чернышевар ары, тыжьыныр къыфагъэшъошагъ Адыгеим испортсменкэу Гюнель Мехтиевам.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Зэхэзыщагьэр ыкІи къыдэзыгьэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгьухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыГэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ гхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

Зыщаушыхьатыгьэр:

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъзІоры-шІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4360 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1515

Хэутыным узщык!этхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 Зыщык!этхэгъэхэ

уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьа
Іэр

Дэрбэ Т. И.

Пшъэдэк Іыжь зыхьырэ секретарыр

ЖакІэмыкъо А. З.